

Wijziging van de grenzen der gemeenten Rotterdam, Rhooen en Poortugaal en opheffing van de gemeenten Pernis en Hoogvliet.

5. De op 1 Mei 1934 bestaande raden van de gemeenten *Rotterdam*, *Rhooen* en *Poortugaal* benoemen de hoofdstembureaux en (of) stembureaux voor deze verkiezing en onderzoeken de geloofsbrieven der leden van de nieuw gekozen raden vóór 1 Augustus 1934.

6. De dag der eerste vergadering van de nieuwgekozen raden wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van *Zuidholland*.

7. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in de artikelen 29 en 87 der gemeentewet hebben de leden van de nieuwgekozen raden en de door die raden te kiezen wethouders zitting uiterlijk tot den eersten Dinsdag van September 1939.

Artikel 29.

De op 30 April 1934 in de ingevolge artikel 1 aan de gemeente *Rotterdam* toe te voegen gebieden bestaande besluiten en ambtenaren zullen, met inachtneming van de bepalingen dezer wet, voortduren, totdat door het bevoegd gezag eene andere regeling is getroffen.

Artikel 30.

1. Met ingang van 1 Mei 1934 worden in alle wetten en daarop gegronde voorschriften onder de gemeenten *Rotterdam*, *Rhooen* en *Poortugaal* die gemeenten verstaan, zooals zij bij deze wet zijn gewijzigd.

2. Met ingang van dat tijdstip vervalt in wetten en daarop gegronde voorschriften de vermelding als gemeente van *Pernis* en *Hoogvliet*.

Artikel 31.

Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te , den

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

221. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING. ¹⁾

In verband met den door de gemeente Rotterdam op het gebied van Pernis voorgenomen havenaanleg heeft het bestuur van de gemeente Pernis het verlangen kenbaar gemaakt, dat tot opheffing van het zelfstandig bestuur dier gemeente zal worden overgegaan. Met het oog hierop werd in 1915 door het bestuur van laatstgenoemde gemeente eene onteigeningsaanvraag aanhangig gemaakt. Het gemeentebestuur van Pernis ging daarbij van de overweging uit, dat, indien eene gemeente als Rotterdam een groot havenbedrijf zou exploiteeren op het gebied van Pernis, laatstgenoemde gemeente niet bij machte zou zijn, de uit een oogpunt van politietoezicht en verzorging van volksgezondheid vereischte voorzieningen te treffen, hetgeen groote nadeelen en gevaren zou medebrengen.

Hoewel het gemeentebestuur van Rotterdam eveneens de wenschelijkheid van grenswijziging in verband met de uitbreiding der havenwerken erkende, is van die zijde, ook nadat de wet van 1 December 1917 (*Staatsblad* n°. 677), welke het algemeen nut der vereischte onteigening verklaarde, was tot stand gekomen en de perceelen waren aangewezen bij Koninklijk besluit

¹⁾ De bij deze Memorie van Toelichting overgelegde stukken zijn nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

van 28 November 1919, n°. 19, aanvankelijk op uitstel van de behandeling der grensregelings-aangelegenheid aangedrongen. De reden hiervan was gelegen in de omstandigheid, dat er na den wereldoorlog een toestand van onzekerheid omtrent den gang van zaken in den handel was ontstaan, in verband waarmee het gemeentebestuur van Rotterdam meende aan de plannen tot uitbreiding der havenwerken tijdelijk geen voortgang te moeten geven. Zoo bleef het plan om tot eene nadere regeling van de grenzen van Rotterdam te geraken voorloopig rusten, zonder dat zulks beteekende, dat de betrokken gemeentebesturen aan de noodzakelijkheid van dezen maatregel bij wijziging der omstandigheden twijfelden. Inmiddels is echter de wenschelijkheid gebleken om met den aanleg van een havencomplex, westelijk van de Waalhaven, een aanvang te maken, waarbij de aanleg van een petroleumhaven bij de Vondelingenplaat op den voorgrond staat. Vooral de uitvoering van laatstbedoeld werk moest naar het oordeel van het gemeentebestuur van Rotterdam bespoedigd worden. De reden daarvan is, dat het uit een oogpunt van veiligheid geboden is, de opslagplaatsen van petroleumvoorraden zooveel mogelijk van voor andere doeleinden gebruikte terreinen gescheiden te houden, in verband waarmee voor deze opslagplaatsen nieuwe haventerreinen moesten worden ingericht. Ter bespoediging van de uitvoering van deze havenwerken is er van de zijde van Rotterdam op aangedrongen, dat met den havenaanleg niet zou worden gewacht totdat eene grensregeling met Pernis den gewenschten publiekrechtelijken grondslag voor de exploitatie van het havenbedrijf zou hebben gelegd, doch dat in afwachting van eene grensregeling reeds met den aanleg van de havenwerken zou worden aangevangen. Het gemeentebestuur van Pernis, onder welke gemeente het werk zou worden uitgevoerd, heeft aanvankelijk geweigerd de vereischte medewerking te verleenen voordat zekerheid zou bestaan, dat het havengebied onder de bestuursmacht van Rotterdam zou worden gebracht. Tenslotte evenwel is het standpunt ingenomen, dat tegen de spoedeisende uitvoering van het Rotterdamsche havenplan geen bezwaar moest worden gemaakt, in het vertrouwen, dat eene spoedige voorziening in eene nadere regeling van de grenzen dier gemeente zou kunnen worden verwacht.

Met de uitvoering van de voorgenomen werken is inmiddels een aanvang gemaakt.

Naar het oordeel van den ondergeteekende is het wenschelijk, aan het door het gemeentebestuur van Pernis geuite verlangen tegemoet te komen. De aanleg van uitgebreide havenwerken door eene gemeente op het gebied eener andere gemeente brengt in de practijk velerlei moeilijkheden met zich mede. Aan de zijde van de aanliggende gemeente zijn deze gelegen in de afhankelijkheid bij de behartiging harer belangen van de verordeningmakende macht der gemeente, binnen wier grondgebied de werken worden aangelegd, en in de onmogelijkheid om de kosten der aangelegde werken te verhalen in den vorm van retributies en de belastingen, verschuldigd door hare zich in het havengebied vestigende bevolking, in hare kas te doen vloeien. De gemeente, op wier gebied de werken worden aangelegd, ziet haar taak onevenredig verzwaaard, zoowel uit financieel als bestuurstechnisch oogpunt. Men denke hierbij o. m. aan de zorg voor goede huisvesting der arbeidersbevolking, ziekenverzorging, werkloozenzorg, goed vervoer te land en te water van en naar het werk, goede toegangswegen, verlichting, politietoezicht, brandweer e. d. Moeilijkheden als hier geschetst zullen in het onderhavige geval niet uitblijven en doen zich deeltelijk reeds voor.

Waar bij de onderhavige aangelegenheid de havenbelangen van Rotterdam nauw betrokken zijn, ligt het voor de hand, dat de ondergeteekende zich daaromtrent in verbinding heeft gesteld met de Commissie tot onderzoek van de havenbelangen van Rotterdam en omgeving, in verband met eene mogelijke oplossing in andere richting. De Commissie bleek echter eenstemmig van oordeel, dat hier inderdaad van eene noodzakelijkheid van grensregeling gesproken kan worden, omdat hier een geval zich voordoet, als waarop ook reeds in haar rapport gedoeld werd, het geval n. l. dat eene gemeente voor de uitvoering van haar

Wijziging van de grenzen der gemeenten Rotterdam, Rhoon en Poortugaal en opheffing van de gemeenten Pernis en Hoogvliet.

eigen groote havenplannen het oog moet richten op gebied *buiten* de bestaande gemeentegrens. De verwerkelijking van deze plannen, aldus de Commissie, stelt de betreffende plattelandsgemeente voor eene dermate zware taak en roept voorts zoo ingewikkelde verhoudingen in het leven, dat aan eene andere oplossing dan grenswijziging wel niet valt te denken.

Bij de beoordeeling, hoe ver in verband met de aan te leggen werken de uitbreiding van het Rotterdamsche territoir zou moeten gaan, is gebleken, dat deze met het oog op den aanleg van een havencomplex westelijk van de Waalhaven niet beperkt kan blijven tot het gebied van Pernis, doch dat de hierbij betrokken belangen in elk geval ook de opheffing vorderen van de gemeente Hoogvliet, welker gebied voor een zeer groot gedeelte door de havenwerken in beslag wordt genomen, alsmede de toevoeging aan Rotterdam van stukken der gemeenten Rhoon en Poortugaal op de wijze als in het ontwerp nader aangegeven. Bij het ontwerpen van de nieuwe grenslijn met de beide laatstgenoemde gemeenten is de vraag gerezen, of deze niet meer noordelijk zou kunnen worden getraceerd, waardoor aan deze gemeenten geen, althans minder grondgebied zou worden ontnomen. De ondergeteekende is van oordeel, dat het alleszins verantwoord moet worden geacht, deze grenslijn zoo te trekken als in het wetsontwerp geschiedt. De ervaring toch heeft geleerd, dat de invloedssfeer van eene haven zich uitstrekt ver buiten het eigenlijke havengebied. Al spoedig ontstaat behoefte aan terreinen voor woningbouw ter huisvesting van de in de havenbedrijven werkzame arbeiders, voor kantoren en andere ondernemingen, met het havenbedrijf verband houdende, voor industrieën e. d. Kenmerkend is in dit opzicht, dat reeds thans de Bataafsche Petroleum Maatschappij in de gemeente Hoogvliet op eenigen afstand van de in uitvoering zijnde Petroleumhaven een aantal woningen ten behoeve van haar personeel doet bouwen. Het moet van groot belang geacht worden, dat dit nevengebied onder hetzelfde bestuur komt als de haven zelve. Wat in het bijzonder de voorgestelde inlijving bij Rotterdam van het gedeelte der gemeente Rhoon ten zuiden van het vliegveld Waalhaven betreft, moge worden opgemerkt, dat deze haar motief vindt in de omstandigheid, dat in dit gebied zich het knooppunt bevindt van verschillende wegen en spoorwegen, terwijl bij handhaving van het vliegveld op de bestaande plaats in de toekomst op uitbreiding daarvan en op het scheppen van onbebouwde zônes moet worden gerekend. Anderzijds mag worden aangenomen, dat het verlies van de gedeelten van haar gebied voor de gemeenten Rhoon en Poortugaal geen onoverkomelijke bezwaren medebrengt. Bedoelde gedeelten toch zijn slechts schaars bebouwd, terwijl beide gemeenten voldoende mogelijkheid tot uitbreiding van de bebouwde kom binnen hare ingeperkte grenzen behouden.

Ingevolge de voorgestelde grensregeling, welke op de overgelegde kaart nader is aangegeven, zullen de naar de gemeente Rotterdam overgaande gebieden met de daarop gevestigde personen bedragen voor:

	oppervlakte	aantal inwoners
Pernis	1312 hectare	4611
Hoogvliet	725 „	1227
Rhoon	190 „	500
Poortugaal	330 „	250

De ingevolge de desbetreffende bepalingen der gemeentewet omtrent dit voorstel geraadpleegde instanties in de uit te breiden gemeente Rotterdam, alsmede in de op te heffen gemeenten Pernis en Hoogvliet, hebben zich daarmede vereenigd. Van de zijde der gemeenten Rhoon en Poortugaal werd bezwaar gemaakt; nochtans werd ingezien, dat het algemeen belang de voorgestelde verkleining van haar gebied zou blijken noodzakelijk te maken, voor welk geval eenige aanvullingen van het ontwerp werden voorgesteld, welke evenwel als van ondergeschikten aard niet in het ontwerp thuisbehooren en beter aan het beleid van het gemeentebestuur van Rotterdam onder supervisie van Gedeputeerde Staten van Zuidholland kunnen worden overgelaten.

Van de artikelen, welke de in grensregelingswetten van eenigen omvang gebruikelijke voorzieningen treffen, behoeven de navolgende nog eenige toelichting.

Artikel 4, lid 4. De in deze bepaling voorgestelde berekening van de uitkeering per inwoner uit het gemeentefonds, welke afwijkt van de in andere grensregelingswetten gebruikelijke, houdt verband met de omstandigheid, dat het loopende vijfjarig uitkeeringstijdvak op 1 Mei 1934 goeddeels zal zijn verstreken. Werd voor de berekening van de uitkeering voor het komende vijfjarig uitkeeringstijdvak, aanvangende met het uitkeeringsjaar 1936/1937, de gebruikelijke regeling aanvaard, dan zouden voor die berekening slechts de cijfers over één jaar in aanmerking kunnen komen, waardoor elementen van toeval een aanzienlijke rol zouden kunnen spelen. De voorgestelde regeling geeft aan de berekening een bredere basis.

Artikelen 19 en 20. De in deze artikelen voorgestelde wachtgeldregeling wijkt eenigszins af van de tot nog toe in grensregelingswetten gebruikelijke, als gevolg van het streven, haar nauwer te doen aansluiten aan de wachtgeldregeling voor burgerlijke rijksambtenaren.

Artikel 28, lid 7. De gemeentebesturen hebben uiting gegeven aan den wensch, dat in verband met deze grensregeling geen nieuwe raadsverkiezingen zouden worden gehouden, zulks met het oog op de aldus te besparen kosten, welke alleen voor Rotterdam op pl. m. f 50 000 worden geschat. Hoewel het, vooral onder de huidige tijdsomstandigheden groote, belang dier kostenbesparing inziende, acht de ondergeteekende het bij een zoo grooten toevloed van kiezers naar de gemeente Rotterdam als ten gevolge van de onderhavige grensregeling zal plaats vinden, niet verantwoord, een jaar lang de huidige samenstelling van den raad dier gemeente ongewijzigd te handhaven en dien kiezers de mogelijkheid, zich te doen vertegenwoordigen, te ontnemen. In verband hiermede wordt voorgesteld, voor de bij deze grensregeling betrokken gemeenten niet de verkiezingen in verband met de grensregeling, doch de periodieke verkiezingen in 1935 te doen vervallen, als gevolg waarvan de nieuwe raden weliswaar een jaar langer dan gebruikelijk, doch dan ook van meet af in juiste samenstelling zullen zitting hebben, terwijl de gewenschte kostenbesparing wordt bereikt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken.

J. A. DE WILDE.